

Natuurlijk Meerstad

Een onderzoek naar bewonersparticipatie in de ontwikkeling van de natuur en groene ruimte in de woonomgeving

Naam: B.J. (Robert) Boneschansker, s2550741

Begeleider: Dr. M.N. Daams

Datum: 13-06-2016

Bachelorthesis Sociale Geografie en Planologie

**rijksuniversiteit
 groningen**

**faculteit ruimtelijke
 wetenschappen**

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de waardering van inwoners van Meerstad voor de natuur en groene ruimte in hun woonomgeving, en in hoeverre die waardering ertoe leidt dat men wil participeren in de ontwikkeling en in het onderhoud van die natuur en groene ruimte. Meerstad is een project ten oosten van de stad Groningen waarbij een nieuw woon- en natuurgebied wordt ontwikkeld. Uiteindelijk zal een derde van dit gebied uit woningen bestaan, een derde uit natuur en groene ruimte en een derde uit water.

Op basis van aan 'place' en 'community' gerelateerde concepten is dit onderzoek uitgevoerd door middel van een enquête (N=68, naar schatting 17% van de inwoners van Meerstad). Ter aanvulling van deze resultaten zijn twee interviews afgenomen. De respondenten blijken de natuur en groene ruimte in hun woonomgeving in grote mate te waarderen. Vooral het meer en de open groene ruimtes worden gewaardeerd. Uit dit onderzoek blijkt dat er geen causaal verband is tussen de waardering voor de natuur en groene ruimte en het willen participeren, zowel praktisch als in de vorm van een belangengroep. Wel blijken de respondenten die aangeven actief te willen meedenken en meebeslissen over de natuur en groene ruimte in Meerstad deel te willen uitmaken van een belangengroep gericht op de natuur in Meerstad. Bureau Meerstad echter, als verantwoordelijke voor de ontwikkeling van Meerstad, ziet een dergelijke belangengroep niet zitten. Wel zouden bewoners zich kunnen verenigen in een adviescommissie ten aanzien van de natuur in Meerstad.

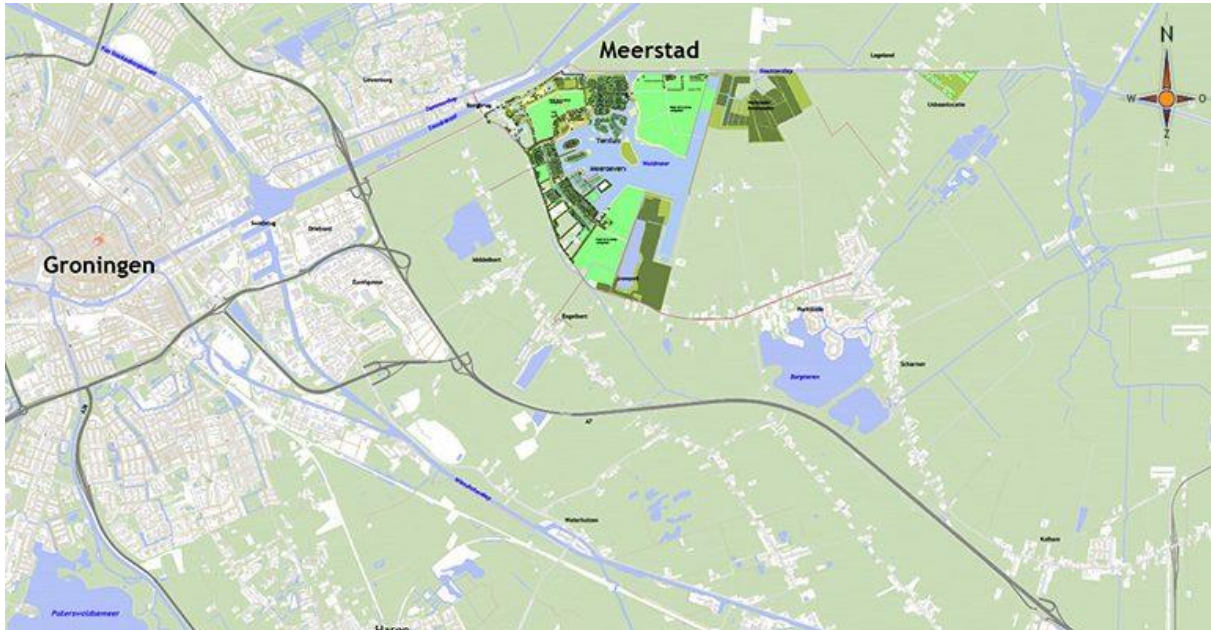
Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 – Inleiding	3
1.1 Aanleiding onderzoek en beschrijving onderzoeksgebied	3
1.2 Probleemstelling	5
1.3 Opbouw van de thesis	6
Hoofdstuk 2 – Theoretisch kader	7
2.1 ‘Place’	7
2.2 ‘Community’	7
2.3 De relatie tussen ‘place attachment’ en ‘community participation’	8
Hoofdstuk 3 – Methodologie en ethiek	9
3.1 Methodologie	9
3.2 Ethiek	10
Hoofdstuk 4 – Resultaten	11
4.1 Waardering voor natuur en groene ruimte in Meerstad	11
4.1.1 Onderdelen natuurlijke omgeving	11
4.1.2 Toekomstige waardering	12
4.1.3 Waardering natuur en groene ruimte	13
4.2 Bereidheid tot participatie	13
4.2.1 Meedenken en meewerken	14
4.2.2 Buurtvereniging Meeroevers	15
4.3 Rol van Bureau Meerstad binnen Meerstad	16
4.4 Verband tussen waardering voor natuur en groene ruimte en participatie	16
Hoofdstuk 5 – Conclusies en discussie	18
5.1 Aanbevelingen	19
Literatuur	20
Bijlagen	21
Bijlage 1: Statistische Toetsen	22
Bijlage 2: Transcripten Interviews	25
Bijlage 3: Uitnodigingen	34
Bijlage 4: Enquête	37

Hoofdstuk 1 – Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek en beschrijving onderzoeksgebied

“Ten oosten van de stad Groningen (zie figuur 1), waar het vlakke land zich nu nog tot de einder uitstrekt, verrijst in de nabije toekomst Meerstad Groningen (....) Een uniek landschap, met een prachtig meer in het hart van het gebied waar iedereen uit stad en ommeland van kan genieten. Naast het water zal in groengebieden geïnvesteerd worden.”, aldus Bureau Alles Hospers & KCAB (2005, p. 10), de twee ontwerpbureaus verantwoordelijk voor het opstellen van het Masterplan Meerstad, in de inleiding van dit masterplan.

Figuur 1. Bron: <http://www.nieuwbouwgroningen.nl/index.php?id=924>.

Inmiddels is de ontwikkeling van Meerstad begonnen, bestaande uit het bouwen van woningen, het aanleggen van een meer en het ontwikkelen van natuur. Uit krantenartikelen blijkt dat er volop belangstelling is om te gaan wonen in dit gebied. Meerstad lijkt ondanks de crisis toch redelijk snel van de grond te komen (DVHN, 2012; 2014). Op 1 januari 2016 had Meerstad 545 inwoners (Gemeente Slochteren, 2016). Deze mensen zijn in de afgelopen jaren naar Meerstad verhuisd en wonen in een omgeving die gekenmerkt wordt door een zich ontwikkelende natuur, groene ruimte en watergebieden. Bij een bezoek aan Meerstad vallen de gevarieerde bebouwing en de bouwplaatsen en open ruimtes op. Typerend voor een wijk in aanbouw. Ook de natuur heeft zich nog niet zo ver ontwikkeld dat het *“een uniek landschap”* genoemd kan worden.

Volgens Swart et al. (2001) is natuurmanagement, en dan vooral het herstel en de ontwikkeling van natuur, pas succesvol wanneer niet wordt voorbijgegaan aan de positie en aan de ideeën van de bewoners die betrokken zijn bij de natuur in kwestie. Higgs (1997) noemt de perceptie van natuur van de mensen die betrokken zijn bij de betreffende natuur, bijvoorbeeld omwonenden, van belang voor het succes van natuurontwikkeling.

De verbinding tussen de betekenis van plaatsen voor mensen en het omzetten van die waardering van, in dit onderzoek, natuur naar het participeren in communities wordt door Manzo & Perkins (2006, p. 347) als volgt geschetst: *“affective bonds to places can help inspire action because people are motivated to seek, stay in, protect, and improve places that are meaningful to them”*, zodat vervolgens *“place attachment, place identity, and sense of community can provide a greater understanding how*

neighborhood spaces can motivate ordinary residents to act collectively to preserve, protect, or improve their community and participate in local planning processes.”

Vanuit deze wetenschap komt de vraag op in hoeverre de inwoners van Meerstad hun woonomgeving waarderen. En of er ondanks de relatief korte periode dat deze mensen woonachtig zijn in Meerstad en het feit dat Meerstad nog volop in ontwikkeling is, al sprake is van enige vorm van verbondenheid die mensen met hun woonomgeving ervaren. De vraag is of de mensen die in een dergelijke natuurlijke omgeving wonen zelf ook actief willen zijn in de ontwikkeling van natuur en groene ruimte, of ze inspraak willen hebben en bereid zijn om de natuur en groene ruimte te onderhouden.

Door middel van dit onderzoek, dat specifiek gericht is op Meerstad, wordt inzicht verkregen in de waardering voor de natuurlijke woonomgeving van de inwoners van Meerstad en in hun bereidheid tot participatie in natuur- en groenontwikkeling en het onderhoud van die natuur en groene ruimte. In figuur 2 is een overzichtskarta te zien van het onderzoeksgebied. De resultaten van dit onderzoek zullen van maatschappelijk belang zijn omdat de ontwikkelaar van het gebied, Bureau Meerstad, de resultaten van dit onderzoek kan gebruiken voor bijvoorbeeld het beleid ten aanzien van de ontwikkeling van Meerstad. Daarin kunnen bewoners wellicht ook een rol spelen. Vanwege het belang van de rol van omwonenden binnen natuurontwikkeling is dit onderzoek ook voor de inwoners van Meerstad relevant te noemen.

Onderzoeksgebied

Bronnen: Top10NL (2015), rodriusp (2014), Esri Nederland (2015)

Figuur 2

1.2 Probleemstelling

De bestaande literatuur laat een verband tussen de verbondenheid met en de waardering voor de woonomgeving en de bereidheid tot 'community participation' zien. Het doel van dit onderzoek is om dit te toetsen en daarmee inzicht te krijgen in de waardering die de bewoners van Meerstad hebben voor hun natuurlijke omgeving en of die waardering ertoe leidt dat inwoners van Meerstad bereid zijn tot het participeren in de ontwikkeling van het groen in hun woonomgeving.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre leidt de waardering die de bewoners van Meerstad hebben voor hun natuurlijke omgeving tot bereidheid om te participeren in natuurbehoud- en ontwikkeling?

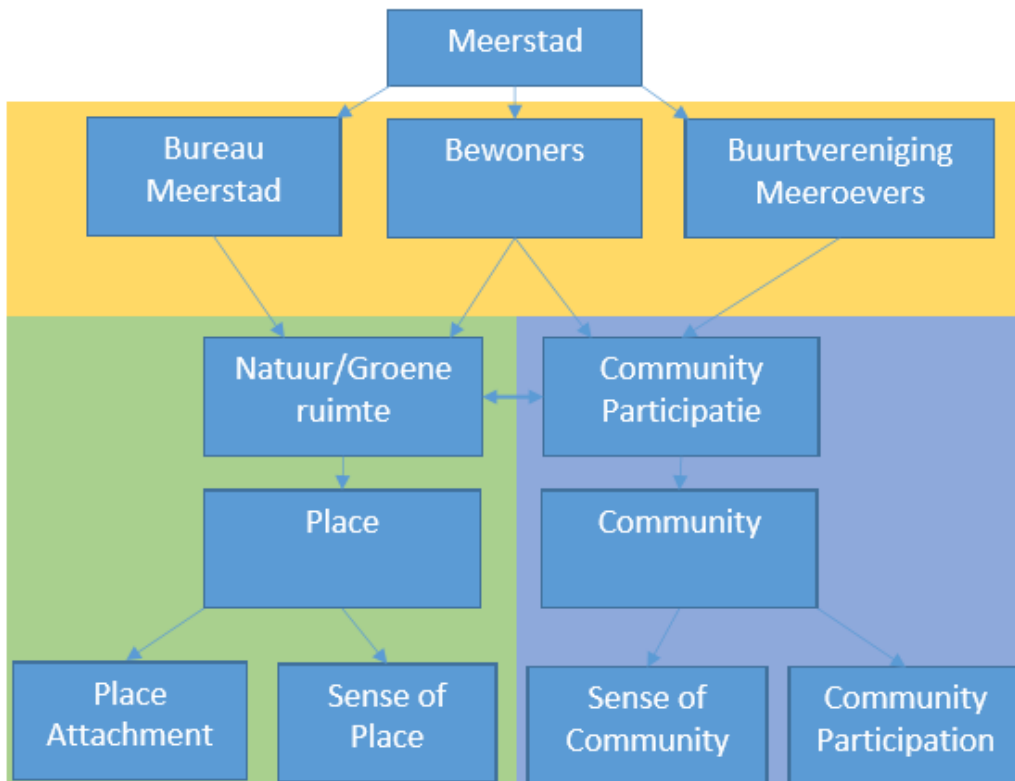
Om tot de beantwoording van deze hoofdvraag te komen zullen eerst enkele deelvragen worden beantwoord.

De deelvragen van dit onderzoek luiden als volgt:

1. *In hoeverre waarderen de inwoners van Meerstad hun natuurlijke woonomgeving?*
 - A. *Welke onderdelen van de natuurlijke omgeving waarderen inwoners van Meerstad het meest?*
 - B. *Hoe verwachten de inwoners van Meerstad dat ze in de toekomst, nadat de plannen voor Meerstad volledig zijn gerealiseerd, hun woonomgeving zullen gaan waarderen?*
2. *Hoe groot is de bereidheid van inwoners van Meerstad tot het participeren in natuurbehoud en natuurontwikkeling?*
3. *In hoeverre heeft Bureau Meerstad in haar beleid ten aanzien van de ontwikkeling en inrichting van Meerstad aandacht voor community participatie?*

In figuur 3 (volgende pagina) is de probleemstelling te zien in de vorm van een conceptueel model. Hieronder volgt de toelichting op dit model.

In dit onderzoek staan drie partijen centraal: Bureau Meerstad, de bewoners van Meerstad en buurtvereniging Meeroevers. Deze drie partijen hebben allemaal te maken met en invloed op de twee centrale thema's van dit onderzoek: natuur en groene ruimte en community participatie. In dit onderzoek zullen de ideeën die deze drie partijen hebben over de twee centrale thema's worden onderzocht. De concepten 'place' en 'community' zijn gerelateerd aan de centrale thema's natuur en groene ruimte en community participatie. Onderzocht wordt of de waardering van de inwoners van Meerstad voor de natuurlijke omgeving (de 'place') effect heeft op hun bereidheid om zich bezig te houden met de ontwikkeling van natuur en groene ruimte en het onderhoud daarvan. De concepten 'place attachment' en 'sense of place' zijn gerelateerd aan 'place' en zullen dienen ter verduidelijking en verdieping van het concept 'place'. Hetzelfde geldt voor de concepten 'sense of community' en 'community participation', die zijn gerelateerd aan het concept 'community' en zullen worden gebruikt ter verduidelijking en verdieping van dit concept. Alle voorgenoemde concepten zullen worden toegelicht in het theoretisch kader. Het groene gedeelte van dit model gaat over de natuur en groene ruimte in Meerstad. Deelvraag 1 hoort bij dit gedeelte van het onderzoek. Deelvraag 2, die gaat over het participatiegedeelte van dit onderzoek, hoort bij het blauwe gedeelte van dit model.

Figuur 3: Conceptueel model

1.4 Opbouw van de thesis

Na de inleiding in hoofdstuk 1 wordt in hoofdstuk 2 de relevante literatuur besproken. Hoofdstuk 3 bespreekt de methodologie van dit onderzoek. De resultaten worden besproken in hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 presenteert de conclusies.

Hoofdstuk 2 – Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden enkele voor dit onderzoek relevante concepten besproken. De concepten zoals genoemd in het conceptueel model zullen hier worden toegelicht en verduidelijkt. Ook wordt aangegeven hoe de verschillende concepten zich verhouden tot het eigen onderzoek.

2.1 'Place'

Het concept 'place' wordt door Brown en Raymond (2007) omschreven als het gevoel dat mensen hebben bij een plaats en de betekenis die mensen aan een plaats geven. Volgens Williams en Lew (2014) is het erkennen van 'place' als een sociale constructie in plaats van alleen maar een fysieke plek een belangrijk onderdeel van het hedendaagse inzicht in het concept 'place'. In eerste instantie zijn plaatsen punten op een kaart. Maar belangrijker is de diepere betekenis van plaats, waarin plaats bestaat uit sociale relaties, materiële praktijken en verschillende vormen van macht en communicatie (Harvey, 1996).

Gerelateerd aan het concept 'place' is het concept 'sense of place'. Williams en Lew (2014) leggen dit concept uit als een gevoel en/of betekenis die gerelateerd is aan de unieke kwaliteiten van een plaats, en die wordt geconstrueerd in de gedachten van mensen. Deze constructie is gedeeltelijk het resultaat van de bijzondere fysieke kenmerken van een plaats en gedeeltelijk het resultaat van de ontwikkeling van een persoonlijke waardering voor een plaats. McEwen (2014) noemt drie elementen die samen deel uitmaken van het begrip 'sense of place': de geschiedenis van een plaats, de fysieke omgeving van een plaats en de community rond een plaats. Die elementen zorgen er samen voor dat mensen een 'sense of place' ontwikkelen.

Brown en Raymond (2007) noemen verder het aan 'place' gerelateerde concept 'place attachment'. 'Place attachment' is een concept dat de verbinding tussen een persoon en de voor hem of haar belangrijke plaatsen karakteriseert. Het gaat als het ware een stap verder dan het begrip 'sense of place'. 'Place attachment' gaat over de binding die een persoon ervaart met de voor diegene persoonlijk betekenisvolle omgeving. Een plaats waar iemand een bijzondere herinnering aan heeft of een plaats waar iemand iets eigenhandig heeft gemaakt zijn hier voorbeelden van. 'Place attachment' kan ook in een groep plaatsvinden. Bijvoorbeeld in de vorm van een community proces waarin een groep zich verbonden gaat voelen met een plaats die voor alle leden van de groep betekenis heeft. (Scannell en Gifford, 2009).

Wanneer een plaats een afgebakende entiteit vormt, esthetische waardering krijgt en een associatie met natuur oproept dan ontstaat 'place attachment' (Van Zoest, 2006). Flora & Flora (1996), in Manzo & Perkins (2006) benadrukken dat de betekenis van een plaats verschilt voor elk lid van een groep, maar dat er desondanks een gemeenschappelijke waardering kan zijn onder de mensen die verschillende betekenissen toekennen aan een plaats. In dit onderzoek wordt onderzocht hoe groot de waardering, als onderdeel van 'place attachment', van inwoners van Meerstad voor de natuur en groene ruimte in hun woonomgeving is.

2.2 'Community'

Voorgaande concepten zijn gerelateerd aan plaats en aan de betekenis van plaatsen voor mensen. Een ander aspect van dit onderzoek is de bereidheid tot participatie in de ontwikkeling van natuur en groene ruimte, en het onderhoud daarvan. Wanneer mensen hiertoe bereid zijn kunnen ze een

community vormen, en daarin samenwerken. Het concept 'community' kan worden gedefinieerd als een geografisch gebied met twee elementen: de aanwezigheid van mensen die binnen dat geografisch gebied voorzien in hun dagelijkse behoeften en de aanwezigheid van een vorm van 'cooperatively engaged action'. Bijvoorbeeld in de vorm van een lokale overheid (Wilkinson, 1986 in Brown et al., 2002). In de literatuur worden twee typen 'community' genoemd: een community op basis van gedeelde interesses en levensstijlen en een community op basis van een plaats. De eerste vorm van 'community' is in dit onderzoek niet van belang. De tweede vorm is wel van toepassing op dit onderzoek aangezien een community op basis van een geografische plaats, binnen dit onderzoek is dat de natuur en groene ruimte in Meerstad, de sociale verbindingen tussen mensen in een bepaalde plaats omvat. Dergelijke plaatsen komen ook de sociale interactie tussen mensen in of rond een plaats ten goede (Manzo en Perkins, 2006).

Onder 'community' vallen de concepten van 'sense of community' en 'community participation'. 'Sense of community' houdt in dat mensen het gevoel hebben onderdeel te zijn van en te behoren tot een groep, waarbij er een emotionele verbinding is gebaseerd op een gedeelde geschiedenis of gedeelde interesses of zorgen (Manzo en Perkins, 2006). Een groep bewoners moet op zijn minst een bepaalde mate van 'sense of community' hebben om geïnteresseerd te zijn in het organiseren van een samenwerkingsverband waarin problemen worden opgelost en waarin het onderhoud in een wijk gedaan wordt (Ahlbrandt, 1984 in Perkins & Long, 2002; Varady, 1986). Verder leidt 'sense of community' na een bepaalde tijd tot meer efficiëntie en betere samenwerking, waardoor de participatie wordt vergroot. Tegelijkertijd zorgt meer participatie voor meer 'sense of community' (Chavis & Wandersman, 1990 in Perkins & Long, 2002). Oakley en Marsden (1987, in Zomorrodian et al., 2013) definiëren 'community participation' als het proces waarbij individuen, families of communities verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen welzijn en daarbij de capaciteiten ontwikkelingen die bijdragen aan hun eigen ontwikkeling en aan de ontwikkeling van de community. Of er in Meerstad ook een 'community' bestaat en of mensen actief willen zijn in de ontwikkeling en het onderhoud van natuur en groene ruimte en wellicht een aparte 'community' willen vormen op dat gebied zal uit dit onderzoek blijken.

2.3 De relatie tussen 'place attachment' en 'community participation'

Manzo en Perkins (2006) hebben zich in hun onderzoek gericht op de relatie tussen 'place attachment' en 'community participation'. Daarbij merken ze op dat een emotionele verbinding aan de basis ligt van een gevoel van gemeenschap ('sense of community'). Terwijl deze verbinding focust op binding tussen mensen, kan 'place attachment' (als een emotionele verbinding met een plaats) een aanvulling zijn op het gevoel van gemeenschap aangezien beide de leden van een community kunnen motiveren voor het participeren in het verbeteren van de woonomgeving. Bovendien kunnen zowel 'sense of community' als 'place attachment' tot uiting komen in het gedrag van bewoners van bijvoorbeeld een wijk door middel van het participeren in de ontwikkeling van een wijk. Manzo en Perkins (2006) concluderen in hun onderzoek dat wanneer mensen zich verbonden voelen met een plek de kans groter is dat ze bereid zijn om zorg te dragen voor het beschermen en ontwikkelen van die plek. Volgens Tuan (1977) en Relph (1976), in Mehnen et al. (2013) zijn 'place theorists' het erover eens dat individuen die emotioneel, cognitief en functioneel verbonden zijn aan een plaats zich zullen inzetten of steeds actiever zullen worden om ervoor te zorgen dat die plaats wordt beschermd. Empirisch onderzoek heeft uitgewezen dat dit in verschillende contexten waar blijkt te zijn, ook in wijken en communities (Mesch and Manor, 1998).

Prizzia (2005) merkt op dat er een significante en groeiende interesse bestaat, op zowel lokaal als nationaal niveau, in het versterken van 'community participation' in wijkverbeteringen en het beheer van de woonomgeving. Daar komt bij dat het buiten beschouwing laten van de mening van de

bewoners kan leiden tot tegenstand vanuit de bevolking en dat het laten meedenken van bewoners juist leidt tot betere plannen. Het betrekken van de bewoners werkt het best op lokaal niveau, waar een doorgaand proces van 'community participation' kan plaatsvinden.

Uit deze onderzoeken blijkt dat er een relatie is tussen 'place attachment' en 'community participation.' In Meerstad zou ook een dergelijke relatie kunnen bestaan. De mate van waardering van de woonomgeving, als onderdeel van 'place attachment', is mogelijk gelinkt aan de bereidheid tot het participeren in de ontwikkeling van natuur en groene ruimte.

Hoofdstuk 3: Methodologie en ethiek

3.1 Methodologie

In een sociaalwetenschappelijk onderzoek kunnen diverse methoden worden gebruikt. Afhankelijk van de onderzoeksvraag en het type informatie dat gewenst wordt te verzamelen dient een keuze gemaakt te worden (Clifford et al., 2010). In dit onderzoek wordt zowel van kwalitatieve als van kwantitatieve onderzoeksmethoden gebruik gemaakt. Christensen et al. (2011) benadrukken het belang van het gebruik van *mixed methodes* in sociaalwetenschappelijk onderzoek. Het gebruik van meerdere onderzoeksmethoden zal leiden tot het beter begrijpen van complexe en gevarieerde vraagstukken.

Ten eerste is in het kader van dit onderzoek door middel van een random sample een enquête (bijlage 4) afgenomen onder de inwoners van Meerstad. Het doel van het uitvoeren van een enquête wordt door Clifford et al. (2010) omschreven als het verzamelen van informatie over de karakteristieken, het gedrag en de houding van een populatie. Met de resultaten van de enquête zullen de eerste en tweede deelvraag beantwoord worden.

Er is voor dit onderzoek een online enquête gebruikt zodat gemakkelijk veel mensen kunnen worden bereikt. De enquête was gericht aan alle inwoners van Meerstad van 18 jaar en ouder. Deze ondergrens is gekozen omdat er vragen gesteld zullen worden betreffende de eigen verantwoordelijkheid in de verdere inrichting van het gebied. In de Nederlandse samenleving geldt de leeftijd van 18 jaar als grens waarbij jongeren als zelfstandig en verantwoordelijk worden gezien. Om zoveel mogelijk respons te krijgen is de link naar de enquête op de facebookpagina 'Prikbord Meerstad' geplaatst en is er een folder verspreid. Daarnaast is de link ook verspreid onder de leden van buurtvereniging Meeroevers uit Meerstad middels een e-mail (bijlage 3). Hiermee hebben alle inwoners van Meerstad de kans gehad om de enquête in te vullen.

De resultaten zijn geanalyseerd met SPSS. Om een eventueel verband tussen variabelen te kunnen aantonen zijn verschillende toetsen gebruikt. Deze worden toegelicht in het hoofdstuk 4. Wat betreft de kwaliteit van de gegevens kan worden gezegd dat 68 meerderjarige inwoners, op een totale bevolking van 545 (Gemeente Slochteren, 2016), de enquête hebben ingevuld. In Nederland was in 2015 20% van de bevolking jonger dan 18 (CBS Statline, 2016). In Meerstad, waar in verhouding veel jonge gezinnen wonen, is naar schatting 25% van de inwoners jonger dan 18. Op een inwonertal van 545 heeft dan naar schatting 17% van de inwoners van Meerstad van 18 jaar en ouder de enquête ingevuld. Dit kan worden gezien als een goede respons. De gesloten vragen zijn door elke respondent ingevuld, wat de kwaliteit van de data ten goede komt. De open vraag werd door slechts een enkele respondent niet ingevuld.

Ten tweede zijn er in het kader van dit onderzoek twee semigestructureerde interviews afgenomen (bijlage 2). Hiermee kan in vergelijking met de uitkomsten van de enquêtes dieper op de onderwerpen van dit onderzoek worden ingegaan (Longhurst, 2010). De interviews belichten de onderwerpen van

het onderzoek vanuit de kant van Bureau Meerstad en vanuit buurtvereniging Meeroevers. Deze interviews zijn mede gebaseerd op de uitkomsten van de enquête en zullen gebruikt worden als extra ondersteunend en aanvullend materiaal op de uitkomsten van de enquête. In het interview met Bureau Meerstad ligt de nadruk op de ontwikkeling van de natuur in Meerstad en op de rol die inwoners van Meerstad daarin kunnen spelen. Door middel van dit interview zal de derde deelvraag worden beantwoord. Het interview met buurtvereniging 'Meeroevers' gaat over de bestaande activiteiten van de buurtvereniging en over hun (eventueel toekomstige) rol in de ontwikkeling en het onderhoud van groen in Meerstad. Mede door middel van dit interview zal de tweede deelvraag worden beantwoord.

3.2 Ethiek

Anonimiteit en vertrouwelijke behandeling van de gegevens van de respondent zijn belangrijk bij het doen van onderzoek (Clifford et al., 2010). Daarom is zowel in het bericht op facebook, de e-mail en op de verspreide folder benadrukt dat het invullen van de enquête anoniem gedaan wordt. Wel is de respondenten de mogelijkheid gegeven worden om hun e-mailadres achter te laten zodat ze de resultaten van het onderzoek kunnen ontvangen. Ook bij het afnemen van de interviews is benadrukt dat de geïnterviewde de mogelijkheid tot anonimiteit krijgt. De opnames en de transcripten van het onderzoek zullen vertrouwelijk behandeld worden en niet openbaar gemaakt worden. Daarnaast is deelname aan dit onderzoek vrijwillig. Men heeft zelf de keuze om al dan niet mee te doen.

Hoofdstuk 4: Resultaten

4.1 Waardering voor natuur en groene ruimte in Meerstad

Voor dit onderzoek naar de waardering van natuur en groene ruimte en de bereidheid tot participatie in natuur- en groenontwikkeling en onderhoud van inwoners van Meerstad is een enquête afgenomen onder de inwoners van Meerstad. De resultaten hiervan en van de interviews worden in dit hoofdstuk behandeld.

Bij de statistische toetsen in dit onderzoek wordt een significantieniveau gehanteerd van 0.05 (5%). In bijlage 1 zijn de tabellen die bij elke toets horen te zien.

4.1.1 Onderdelen natuurlijke omgeving

Op de vraag hoe aantrekkelijk men de natuur en groene ruimte in de woonomgeving ziet (N=68), antwoordde de overgrote meerderheid van de respondenten met 'aantrekkelijk' en 'zeer aantrekkelijk'. Dit is te zien in figuur 4. De antwoorden 'onaantrekkelijk' en 'zeer onaantrekkelijk' zijn niet genoemd door de respondenten. De respondenten waarden de natuur en groene ruimte in hun woonomgeving in grote mate.

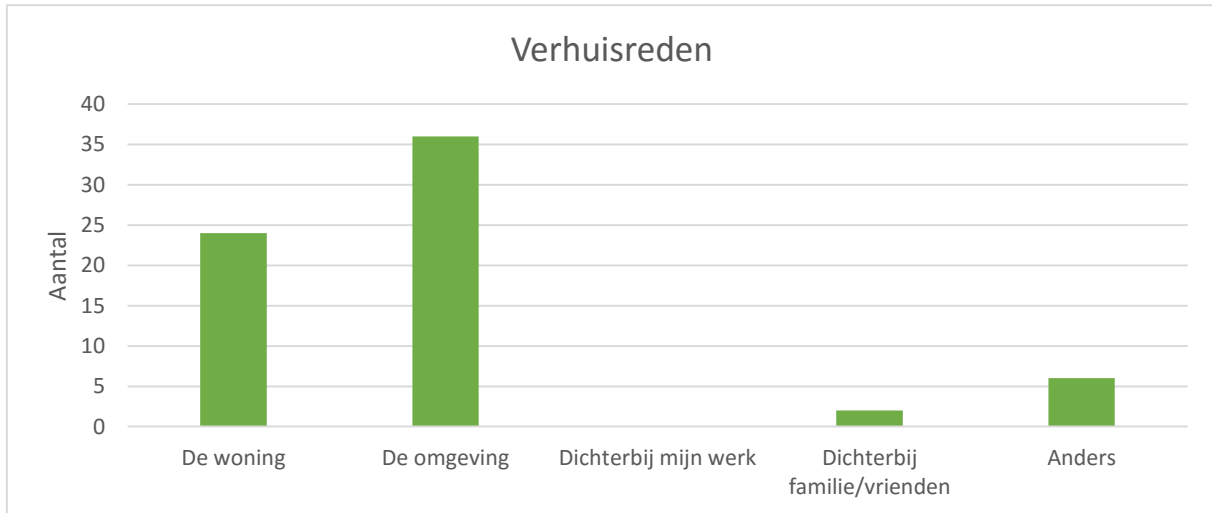
Figuur 4

In tabel 1 is te zien welke typen natuur en groene ruimte in Meerstad de respondenten het meest waarden. Men had hier de mogelijkheid om maximaal twee typen te kiezen. Ter verduidelijking waren bij de antwoordmogelijkheden foto's van Meerstad geplaatst die het type natuur illustreren. Het open water en de open groene ruimte in Meerstad werden het vaakst genoemd door de respondenten. Dat maakt de openheid van de woonomgeving tot hetgeen het meest gewaardeerd wordt.

Waardering typen natuur		
	N	Percentage
(Open) Water	55	50,0%
Bos	17	15,5%
(Open) Groene ruimte	30	27,3%
Landbouwgebied	8	7,3%
Totaal	110	100,0%

Tabel 1

Figuur 5 toont de verhuisredenen van de respondenten (N=68). De meerderheid van de respondenten geeft aan dat de omgeving de belangrijkste reden is (geweest) om naar Meerstad te verhuizen. De grote waardering voor de natuur en groene ruimte in de woonomgeving ondersteunt dit resultaat. De respondenten die 'anders' hebben ingevuld als verhuisredenen geven een meer specifiek antwoord dat onder 'de omgeving' valt, namelijk het wonen aan het water, of noemen meerdere verhuisredenen.

Figuur 5

4.1.2 Toekomstige waardering

Op de vraag hoe men verwacht de woonomgeving in de toekomst, wanneer Meerstad helemaal af is, te gaan waarderen gaven de respondenten uiteenlopende antwoorden (figuur 6, N=68). Volgens de respondenten die aangeven de woonomgeving aantrekkelijker tot veel aantrekkelijker dan nu te zullen gaan vinden is Meerstad nu nog erg kaal: *“Er is nog weinig beplanting op enkele bomen na. Wat ik daarbij vooral mis is onderscheid in soorten natuur”* (Respondent 3, 2016). Ook is het er rustig, o.a. omdat er nog niet veel voorzieningen zijn: *“we genieten in bijde gevallen van meerstad, het is nu nog rustig en niet druk dat heeft ook wel wat, maar we zijn hier heen gekomen om de natuur en het water in combinatie met goed wonen en leven, dus we hopen op wat winkels erbij en andere voorzieningen”* (Respondent 24, 2016).

Ondanks dat de respondenten overwegend positief zijn over hun toekomstige woonomgeving, zijn er ook respondenten die aangeven dat ze hun woonomgeving minder aantrekkelijk zullen gaan vinden wanneer Meerstad af is. Argumenten die zij daarvoor geven zijn: *“Ben nu zo blij met het water en alle bijzondere vogels die er zijn. Door alle woningen gaan die verdwijnen. Daarnaast komen er veel meer toeristen en bootjes. Ze gaan nu al veel te hard op het meer, dat gaat alleen maar erger worden vrees ik”* (Respondent 20, 2016) en *“De bebouwing, de toename van toerisme en de openheid van het gebied zal onder druk komen te staan als het af is. Ik ben bang dat het zal gaan verstedelijken”* (Respondent 29, 2016). Deze groep respondenten is vooral bang dat de rust in Meerstad zal verdwijnen.

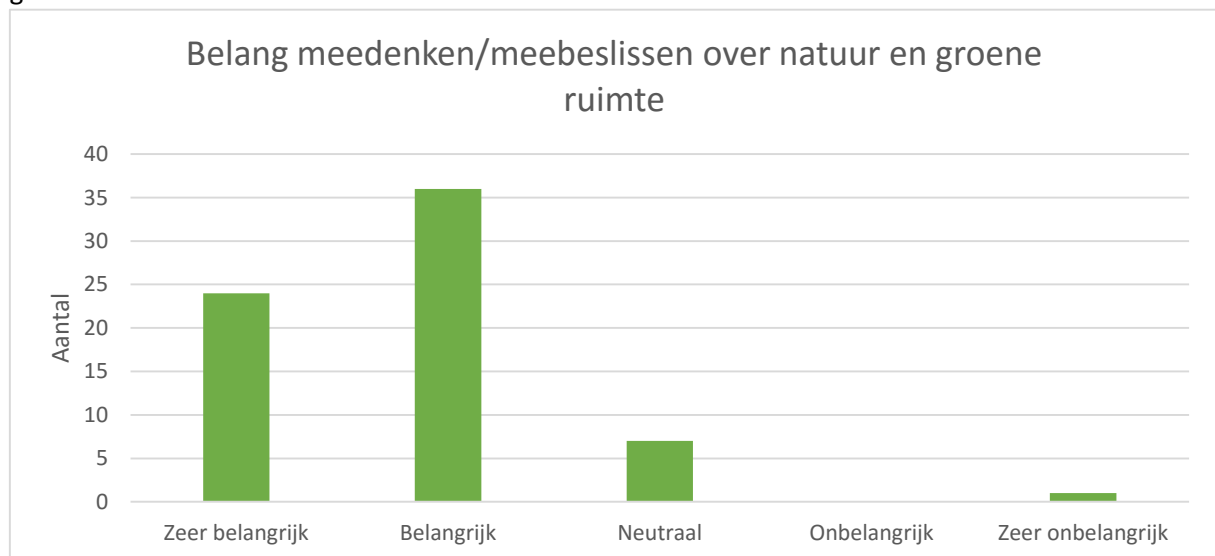
Figuur 6

4.1.3. Waardering natuur en groene ruimte

Geen enkele respondent waardeert de woonomgeving negatief en 88,2% van hen waardeert de woonomgeving als aantrekkelijk tot zeer aantrekkelijk. Met name het water en de groene open ruimte worden aantrekkelijk gevonden. In de toekomst verwacht men een toename van de waardering van de omgeving in zoverre als het gaat om de ontwikkeling van de natuur. Van de te verwachten toename van de bevolking en het aantal toeristen verwacht men een tweërlei effect: meer gezelligheid en vertier, maar ook aantasting van de natuur en minder rust.

4.2 Bereidheid tot participatie

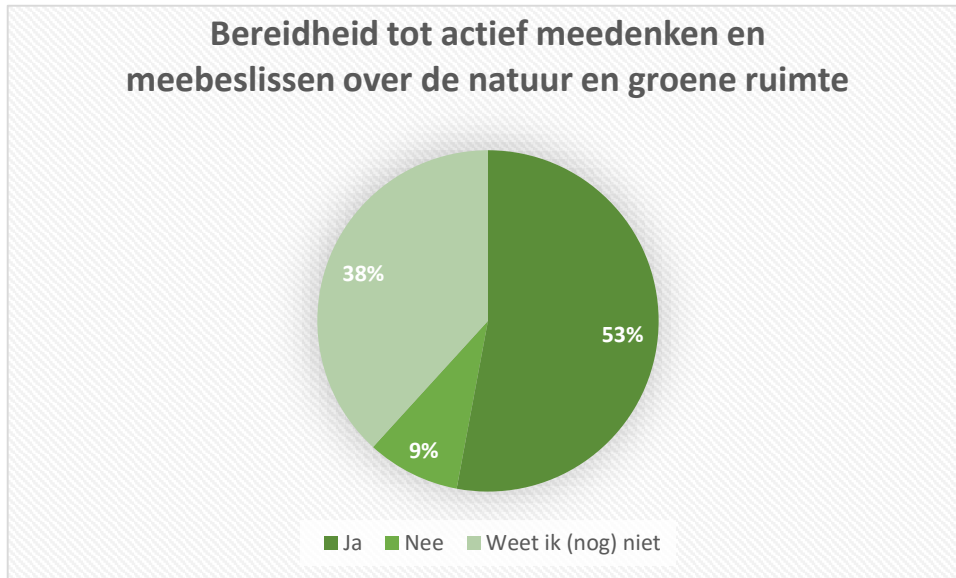
In dit onderzoek bestaat participatie uit twee aspecten, namelijk het meedenken en meebeslissen over de inrichtingen van de natuur en groene ruimte én het meewerken aan onderhoud van die natuur en groene ruimte.

Figuur 7

4.2.1 Meedenken en meewerken

Uit figuur 7 (N=68) valt af te lezen dat de grote meerderheid van de respondenten (88,2%) het belangrijk vindt dat bewoners van Meerstad kunnen meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte in Meerstad. Op de vraag of mensen zélf actief willen meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte (N=68) wordt overwegend positief gereageerd (figuur 8).

Figuur 8

Door middel van een Fisher exact test, die gebruikt mag worden wanneer sprake is van twee nominale variabelen en wanneer de waarden van de cellen laag zijn (McDonald, 2014), is nagegaan of de respondenten die aangeven actief te willen meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte in Meerstad ook bereid zijn om deel uit te maken van een belangengroep die speciaal gericht is op de natuur en groene ruimte. De toets toont aan dat er een significant verband is tussen het willen meedenken en meebeslissen over de natuur en groene ruimte en het willen deel uitmaken van een belangengroep ($p=0,000$). De associatiemaat Phi heeft bij deze toets een score van 0,502. Dit betekent dat er een sterk verband is tussen beide variabelen (Venhorst, 2015). De inwoners van Meerstad die bereid zijn tot participatie in het meedenken en meebeslissen zien in deelname in een belangengroep een goed middel daartoe.

Verder is de respondenten de vraag voorgelegd of ze willen meewerken aan onderhoudswerkzaamheden aan de natuur en groene ruimte in Meerstad (snoeien e.d.). Uit tabel 2 is af te leiden dat 57,4% van de respondenten bereid is mee te willen werken aan het onderhoud van natuur en groene ruimte. Uit de Fisher exact test, die toetst of de respondenten die aangeven dat ze actief willen meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte ook willen meewerken aan onderhoudswerkzaamheden aan de natuur en groene ruimte in Meerstad (snoeien e.d.), blijkt dat er geen verband bestaat tussen deze variabelen ($p=0,809$).

		Meewerken onderhoud		Totaal
		Ja	Nee	
Actief willen meedenken	Ja	20	16	36
	Nee/ weet niet	19	13	32
Totaal		39	29	68

Tabel 2

Kortom, respondenten die aangeven te willen meedenken en meebeslissen zien het wel zitten om deel uit te maken van een belangengroep maar hebben minder belang bij het deelnemen aan onderhoudswerkzaamheden. Tevens kan worden geconcludeerd dat er een groep is die liever meewerkt dan meedenkt en meebeslist.

4.2.2 Buurtvereniging Meeroevers

Buurtvereniging Meeroevers houdt zich onder andere bezig met het onderhoud van stukken groen en speeltuinen in Meerstad. In de enquête hebben de respondenten antwoord gegeven op de vraag of ze lid zijn van deze buurtvereniging. Om te kijken of de bereidheid om mee te werken aan het onderhoud van natuur en groene ruimte te maken heeft met het al dan niet lid zijn van de buurtvereniging zijn deze twee variabelen met elkaar vergeleken. Door dummy variabelen te maken van de drie antwoordmogelijkheden van de vraag over het lidmaatschap van de buurtvereniging kan deze variabele worden vergeleken met de variabele over het meewerken aan onderhoud. De correlatie tussen de respondenten die lid zijn en al dan niet willen meewerken aan onderhoud is niet significant, $p=0,804$ (getoetst met de Fisher exact test). Voor het uitvoeren van deze toets is besloten de antwoordcategorieën 'niet lid' en 'niet lid, maar ben dat wel van plan' samen te voegen tot een categorie met daarin iedereen die op dit moment geen lid is van de buurtvereniging. Uit deze toets blijkt dat de bereidheid tot meewerken aan onderhoud niet afhankelijk is van het lid zijn van de buurtvereniging.

In tabel 3 is te zien dat de meerderheid van de respondenten lid is van buurtvereniging Meeroevers, maar dat in verhouding het aantal mensen dat wil meewerken aan onderhoud groter is onder niet leden: $17/28=60\%$ tegenover $22/40=55\%$.

		Meewerken onderhoud		Totaal
		Ja	Nee	
Lid buurtvereniging	Lid	22	18	40
	Niet lid	17	11	28
Totaal		39	29	68

Tabel 3

Uit het interview dat is gehouden met de secretaris van buurtvereniging Meeroevers blijkt dat de inwoners inderdaad bereid zijn om mee te werken aan het onderhoud van de groene ruimte in Meerstad. Wanneer er bijvoorbeeld een hekje moet worden geplaatst in een speeltuin dan zijn er altijd genoeg vrijwilligers. Een stuk braakliggend terrein dat nu tijdelijk als speelveld wordt gebruikt wordt ook door de bewoners zelf onderhouden. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat mensen vooral (willen) meewerken aan onderhoud als ze er zelf op een of andere manier profijt van hebben, er zelf van kunnen genieten. Dit komt overeen met de literatuur, waarin Mehnen et al. (2013) zeggen dat mensen die emotioneel, cognitief en functioneel verbonden zijn aan een plaats zich zullen inzetten voor die plaats zodat die wordt beschermd. Volgens Williams & Lew (2014) leidt deze waardering voor een plaats tot de ontwikkeling van 'sense of place'. Verder noemen Scannell en Gifford (2009) dat een herinnering die iemand aan een plaats kan hebben, bijvoorbeeld omdat diegene deze plaats zelf heeft gecreëerd, kan zorgen voor een bijzondere connectie met die plaats, voor verbondenheid: 'place attachment'.

Ahlbrandt (1984, in Perkins & Long, 2002) veronderstelt dat er een bepaalde mate van 'sense of community' moet zijn voordat mensen gaan samenwerken. Daaruit is af te leiden dat er onder de inwoners van Meerstad 'sense of community' bestaat.

Volgens de secretaris van de buurtvereniging zijn mensen vooral geïnteresseerd in de groene ruimtes die dichtbij hun huis te vinden zijn. Ze maken zich niet druk om de grotere stukken natuur die worden ontwikkeld in Meerstad. De mensen die dat wel interessant vinden, maken deel uit van het bestuur van de buurtvereniging en voeren overleg met Bureau Meerstad. Dit komt redelijk overeen met de resultaten van de enquête. 16 van de 68 respondenten geven aan deel uit te willen maken van een belangengroep die zich speciaal bezighoudt met de natuur in Meerstad.

Het proces van 'place attachment' dat leidt tot 'community participation' (Manzo & Perkins, 2006) vindt voornamelijk plaats op het gebied van de stukken groen in Meerstad en niet zozeer op het gebied van de natuurontwikkeling. Wanneer mensen zelf actief zijn geweest in bijvoorbeeld de aanleg van groen, dan kan een persoon zich daarmee verbonden gaan voelen ('Place Attachment'). Samen met 'Community participation' leidt dat ertoe dat een plaats meer betekenis en waardering krijgt.

4.3 Rol van Bureau Meerstad binnen Meerstad

Bureau Meerstad is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van Meerstad. Daarbij hebben ze veel te maken met de inwoners van Meerstad. Uit het interview dat is gehouden met een projectmanager werkzaam voor Bureau Meerstad komt naar voren dat inwoners vooral inspraak hebben in de inrichting van het groen in hun directe omgeving: de parken en speeltuinen. Verder kunnen inwoners, o.a. via het overleg dat plaatsvindt tussen Bureau Meerstad en buurtvereniging Meeroevers problemen aankaarten en voorstellen doen voor de inrichting van een park of speeltuin. Bureau Meerstad zorgt verder voor de inrichting van het gebied dat uiteindelijk voor een derde deel zal bestaan uit woningen, een derde uit water en een derde uit natuur en groene ruimte. Bewoners kunnen komen met plannen, maar Bureau Meerstad is verantwoordelijk voor de financiering. Dit werkt in de praktijk niet, dus richt Bureau Meerstad het gebied zelfstandig in. Wel bestaat er volgens de projectmanager de mogelijkheid dat er later meer ruimte komt voor inwoners om specifiek met de natuur in Meerstad bezig te gaan. Ze kunnen zelf activiteiten in die richting ondernemen. Dit gebeurt nu nog niet omdat de mensen nog maar net in Meerstad wonen en het gebied nog volop in ontwikkeling is. In de enquête heeft bijna een vierde van de respondenten aangegeven deel uit te willen maken van een belangengroep gericht op de natuur. Dit geeft aan dat zich in de toekomst een ontwikkeling tot meer participatie kan voordoen. Op dit moment ziet Bureau Meerstad een belangengroep nog niet zitten. Wel zouden bewoners een adviescommissie kunnen vormen zodat bewoners constructief kunnen meedenken over de inrichting van het landschap.

Volgens Prizzia (2005) is het zeer belangrijk dat bewoners kunnen meebeslissen over de wijk waarin ze wonen. Als er voorbij wordt gegaan aan hun mening kan dat tot tegenstand leiden. Prizzia suggereert dat het laten meedenken van inwoners tot betere plannen leidt. Prizzia's bevindingen zijn deels terug te vinden in het beleid van Bureau Meerstad: inspraak van de bewoners over de inrichting van parken en speeltuinen. Of dit heeft geleid tot betere plannen is nog niet vast te stellen.

4.4 Verband tussen waardering voor natuur en groene ruimte en participatie

Door middel van een Mann-Whitney toets, die mag worden uitgevoerd als de afhankelijke variabele van een ordinaal meetniveau is (Tilburg University, 2016), is gekeken of er een verschil in waardering van de natuur en groene ruimte is in Meerstad tussen de respondenten die bereid zijn deel uit te maken van een belangengroep en mensen die daartoe niet bereid zijn. Deze toets (N=38) geeft geen significante uitkomst: $p=0,359$. Daaruit blijkt dat er geen verschil in waardering is tussen beide groepen.

Daarnaast is gekeken of er een verschil in natuur en groene ruimte waardering is tussen respondenten die aangeven te willen meewerken aan het onderhouden van de natuur en groene ruimte en de respondenten die aangeven dat niet te willen. De uitkomst van deze toets (N=68) is niet significant ($p=0,070$). Dat betekent dat er geen verschil in waardering is tussen beide groepen.

Daarom kan gezegd worden dat er geen verschil in waardering is voor natuur en groene ruimte tussen mensen die wel willen participeren (zowel in onderhoud als in meedenken/meebeslissen) en niet willen participeren.

Dit is niet in overeenstemming met de resultaten van het onderzoek van Anton & Lawrence (2014) waaruit blijkt dat meer verbondenheid tot een plaats leidt tot meer 'community participation'.

Hoofdstuk 5: Conclusies en discussie

De natuur en groene ruimte in Meerstad wordt door de respondenten overwegend positief gewaardeerd. Het blijkt dat de respondenten vooral het meer en de open groene ruimtes in Meerstad aantrekkelijk vinden. In de toekomst, zo verwacht men, zal de natuur in Meerstad meer gewaardeerd gaan worden. Maar andere toekomstige ontwikkelingen, zoals de komst van toeristen, wordt door een deel van de respondenten als negatief beschouwd omdat dat de rust verstoort. Respondenten die verwachten hun woonomgeving meer te gaan waarderen zien daarin juist meer gezelligheid en vertier.

De respondenten vinden het belangrijk om te kunnen meedenken en meebeslissen over de natuur en groene ruimte. Vervolgens blijkt er een verband te bestaan tussen het actief willen meedenken en meebeslissen over de natuur en groene ruimte en het willen deel uitmaken van een belangengroep speciaal gericht op de natuur in Meerstad. Aan de andere kant blijkt er geen verband te zijn tussen het actief mee willen denken en het willen meewerken aan onderhoudswerkzaamheden aan de natuur en groene ruimte. Dit resultaat laat een duidelijke scheiding zien tussen de twee soorten participatie. Respondenten die zeggen te willen meedenken en meebeslissen willen wel deel uitmaken van een belangengroep, maar zijn minder bereid tot het meewerken aan onderhoud. Wanneer naar alle respondenten gekeken wordt, blijkt dat de meerderheid bereid is om mee te werken aan het onderhoud van de natuur en groene ruimte. Dit blijkt ook uit het interview met buurtvereniging Meeroevers.

Zowel Bureau Meerstad als buurtvereniging Meeroevers veronderstellen dat de inwoners van Meerstad maar zeer beperkt bezig zijn met de inrichting van Meerstad. Mensen zijn vooral bezig met zaken die hen direct aangaan. Toch blijkt uit de enquête dat een meerderheid van de respondenten vindt dat er een belangengroep moet komen die zich speciaal op de natuur in Meerstad richt. Vervolgens geeft 23,5% van de respondenten aan bereid te zijn deel uit te maken van een dergelijke belangengroep. Onder een deel van de respondenten blijkt de ontwikkeling van de natuur in het gebied wel te leven. Dit is ook de groep respondenten die op basis van dit onderzoek een 'community' kunnen vormen gericht op de ontwikkeling van natuur in Meerstad.

Vooralsnog hebben inwoners geen inspraak in de ontwikkeling van de natuur in Meerstad. Bureau Meerstad wil eerst zelf het gebied ontwikkelen. Op een later moment kunnen bewoners wellicht komen met ideeën over de inrichting van de natuur. Daarvoor is volgens Bureau Meerstad een belangengroep niet het juiste platform. Bewoners zouden zich wel in de vorm van een adviescommissie kunnen organiseren. Dat 'community participation' belangrijk is blijkt uit de literatuur. Volgens Prizzia (2005) leidt het laten meedenken van inwoners tot betere plannen en voorkomt het tegenstand vanuit de bewoners.

Concluderend kan gezegd worden dat de respondenten de natuur en groene ruimte in hun omgeving in hoge mate waarderen en behoorlijk bereid zijn tot participatie. Daarmee lijkt dit onderzoek in overeenstemming te zijn met Manzo en Perkins (2006) en Tuan (1977) en Relph (1976), in Mehnen et al. (2013) die concluderen dat verbondenheid tot een plaats, zowel functioneel, cognitief als emotioneel leidt tot bereidheid tot participatie. De 'place attachment' die blijkt uit de waardering die mensen hebben voor een plaats, in dit geval de natuur en groene ruimte in Meerstad, zou dan leiden tot bereidheid tot participatie, als een community rond het groen en de natuur. Dit is echter niet onomstotelijk uit mijn onderzoek af te leiden. Immers, geen van de respondenten heeft een negatieve waardering voor de natuur en groene ruimte. Daardoor is niet te toetsen of een mindere waardering van de natuur tot minder of geen bereidheid tot participatie leidt. De conclusies van van Manzo en Perkins (2006) en Tuan (1977) en Relph (1976), in Mehnen et al. (2013) dat waardering voor een gebied/plaats leidt tot participatie wordt door dit onderzoek slechts eenzijdig ondersteunt: De

bewoners van Meerstad zijn positief over de natuur en behoorlijk tot participatie bereid. Of een minder positieve waardering van de natuur leidt tot minder participatiebereidheid is uit dit onderzoek niet af te leiden. Om de conclusies van Manzo en Perkins en Mehnen et al. volledig te toetsen zou er een groep inwoners van Meerstad moeten zijn die de natuur minder waarderen of er zou een soortgelijk onderzoek moeten worden gedaan in een vergelijkbaar woon/natuurgebied.

Tenslotte blijkt uit het onderzoek van Anton & Lawrence (2014) dat meer 'place attachment' leidt tot meer participatie. Dit blijkt niet uit dit onderzoek. Er blijkt geen verband te zijn tussen het willen participeren in natuurontwikkeling en -onderhoud en de mate van waardering voor de natuur en groene ruimte.

5.1 Aanbevelingen

Door beter onderscheid te maken tussen natuur en groene ruimte en wat respondenten precies waarderen en waarvoor respondenten zich precies in willen zetten kan een beter beeld worden verkregen bij wat bewoners willen en wat niet. Dit zijn goede onderwerpen voor een volgend onderzoek. Ook een vergelijkend onderzoek met eenzelfde type plaats/woonwijk zou een goed vervolgonderzoek zijn.

Er zou nog verder onderzoek gedaan kunnen worden naar in hoeverre het 'nieuwe' van de woning en de woonplaats, en het enthousiasme dat daarmee gepaard gaat een rol speelt in de bereidheid tot participatie.

Literatuur

- Ahlbrandt, R. S. (1984). *Neighborhoods, people and community*. New York: Plenum.
- Brown, B. & Brabyn, L. (2012). An analysis of the relationships between multiple values and physical landscapes at a regional scale using public participation GIS and landscape character classification. *Landscape and Urban Planning*, 107(3), 317-331.
- Brown, G. en Raymond, C. (2007). The relationship between place attachment and landscape values: Toward mapping place attachment. *Applied Geography*, 27, 89-111.
- Brown, G.G., Reed, P. & Harris, C.C. (2002). Testing a place-based theory for environmental evaluation: an Alaska case study. *Applied Geography*, 22(1), 49-76.
- Bureau Altes Hospers & KCAB (2005). Masterplan – het plan. Haarlem/Groningen, september 2005.
- CBS Statline (2016). Bevolking; geslacht, leeftijd, burgerlijke staat en regio, 1 januari. Geraadpleegd op 05-06-2016 via <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?PA=03759ned>.
- Chavis, D. M., & Wandersman, A. (1990). Sense of community in the urban environment: A catalyst for participation and community development. *American Journal of Community Psychology*, 18, 55-82.
- Christensen, P., Mikkelsen, R. M., Nielsen, T.A.S. & Harder, H. (2011). Children, Mobility and Space: Using GPS and Mobile Phone Technologies in Ethnographic Research. *Journal of Mixed Methods Research*, 5(3), 227-246.
- Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (2010). *Key Methods in Geography*. 2e editie, Sage.
- Dagblad van het Noorden. (2012). Gronings antwoord op bouwcrisis. Geraadpleegd op 16-05-2016 via <http://www.lijstgroennoordenveld.nl/media/nieuws/Wethouder%20Groningen%20over%20bouwcrisis.pdf>.
- Dagblad van het Noorden. (2014). Meerstad boert goed. Geraadpleegd op 16-05-2016 via <http://www.dvhn.nl/archief/Meerstad-boert-goed-20799944.html>.
- Flora, C.B. & Flora, J.L. (1996). Creating Social Capital: Becoming Native to Place. *Rooted in the Land: Essays on Community and Place*, p. 217-225. New Haven, CT: Yale University Press.
- Gemeente Slochteren (2016). Meerstad. Geraadpleegd op 26-02-2016 via <https://www.slochteren.nl/dorp/publicatie/meerstad>. Slochteren: Gemeente Slochteren.
- Harvey, D. (1996). *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell.
- Higgs, E. S. (1997) What is good ecological restoration? *Conservation Biology*, 11(2), 338–348.
- Longhurst, R. (2010). Semi-structured Interviews and Focus Groups. In N. Clifford & G. Valentine (Eds.), *Key Methods in Geography*, (103-115). London: SAGE Publications Ltd.
- Manzo, L.C. & Perkins, D.D. (2006). Finding Common Ground: The Importance of Place Attachment to Community Participation and Planning. *Journal of Planning Literature*, 20(4), 335-350.
- McDonald, J.H. (2014). *Handbook of Biological Statistics (3e editie)*. Sparky House Publishing, Baltimore, Maryland.

- McEwen, J.W. (2014). Sense of place, place attachment, and rootedness in four west baton rouge parish, Louisiana bars. Proefschrift, Department of Geography and Anthropology at Louisiana State University. Geraadpleegd op 15-05-2016 via <http://etd.lsu.edu/docs/available/etd-07022014-162438/unrestricted/McEwenDiss.pdf>.
- Mehnen, N., Mose, I. & Strijker, D. (2013). Governance and Sense of Place: Half a Century of a German Nature Park. *Environmental Policy and Governance*, 23, 46–62.
- Mesch GS, Manor G. 1998. Social ties, environmental perception and local attachment. *Environment and Behavior*, 30, 504–519.
- Oakley, P. & Marsden, D. (1987). Approaches to participation in rural development. Geneve: ILO.
- Perkins, D.D., & Long, D.A. (2002). Neighborhood sense of community and social capital: A multi-level analysis. In A. Fisher, C. Sonn, & B. Bishop (Eds.), *Psychological sense of community: Research, applications, and implications* (pp. 291-318). New York: Plenum.
- Prizzera, R. (2005). Community Involvement in Protecting the Environment: The Role of Restoration Advisory Boards (RABs). *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 10(1), artikel 3.
- Relph E. 1976. Place and Placelessness. Pion: London.
- Scannel, L. & Gifford, R. (2009). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30, 1–10.
- Swart, J.A.A., Van der Windt, H.J. & Keulartz, J. (2001). Valuation of nature in conservation and restoration. *Restoration Ecology*, 9(2), 230-238.
- Tilburg University. (2016). De Mann-Whitney toets. Geraadpleegd op 20-05-2016 via <https://www.tilburguniversity.edu/nl/studenten/studie/colleges/spsshelpdesk/edesk/mannwhit/>.
- Tuan, Y.F. (1977). *Space and Place: the Perspective of Experience*. University of Minnesota Press: Minneapolis, MN.
- Varady, D. P. (1986). Neighborhood confidence: A critical factor in neighborhood revitalization? *Environment and Behavior*, 18, 480-501.
- Venhorst, V. (2015). Statistiek 2 – college 4: significantie en associatiematen.
- Wilkinson, K.P. (1986). In search of the community in the changing countryside. *Rural Sociology*, 51(1), 1–17.
- Williams, S. & Lew, A. (2014). *Tourism Geography - Critical Understandings of Place, Space and Experience*. 3^e editie. Routledge.
- Zoest, J.G.A. van. (2006). (Re)constructive van plekken als strategie voor community building. *Reflecties op het woondomein* / Ed. F. Sanders. - Eindhoven : Technische Universiteit Eindhoven - *Bouwstenen*, 110. p. 125-136.
- Zomorrodian, A.H., Gill, S.S., Abu Samaha, A. & Ahmad, N. (2013). Quantitative Models for Participation Evaluation in Community Development: A Theoretical Review. *World Applied Sciences Journal*, 25(2), 314-322.

Bijlages

1. Statistische toetsen

1.

Actief meedenken x Deel uitmaken van belangengroep				
		Wel deel uitmaken		Totaal
		Ja	Nee/weet niet	
Actief meedenken	Ja	15	21	36
	Nee/weet niet	0	32	32
Totaal		15	53	68

	N	Exact Sig. (2-sided)
Fisher's Exact Test	68	,000

		Waarde
Nominaal - Nominaal	Phi	,502
	Cramer's V	,502
N		68

2.

Actief meedenken x Meewerken onderhoud				
		Meewerken onderhoud		Totaal
		Ja, ik zou wel willen meewerken aan het onderhoud van de natuur in Meerstad	Nee, ik wil daar niet aan meewerken	
Actief meedenken	Ja	20	16	36
	Nee/weetniet	19	13	32
Totaal		39	29	68

	N	Exact Sig. (2-sided)
Fisher's Exact Test	68	,809

		Waarde
Nominaal - Nominaal	Phi	-,039
	Cramer's V	,039
N		68

3.

Wel lid x Meewerken onderhoud				
		Meewerken onderhoud		Totaal
		Ja	Nee	
Wel lid	Lid	22	18	40
	Niet lid	17	11	28
Totaal		39	29	68

	N	Exact Sig. (2-sided)
Fisher's Exact Test	68	,804

4. Verband tussen waardering voor natuur en groene ruimte en participatie

	Meewerken onderhoud	N
Waardering natuur	Ja	39
	Nee	29
	Total	68

	Waardering natuur
Mann-Whitney U	432,500
Wilcoxon W	867,500
Z	-1,814
Asymp. Sig. (2-tailed)	,070
a. Grouping Variable: Meewerken onderhoud	

	Deel uitmaken van belangengroep	N
Waardering natuur	Ja	15
	Nee	23
	Total	38

	Waardering natuur
Mann-Whitney U	141,000
Wilcoxon W	417,000
Z	-1,030
Asymp. Sig. (2-tailed)	,303
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,359^b
a. Grouping Variable: Deel uitmaken van belangengroep	
b. Not corrected for ties.	

2. Transcripten interviews

Bureau Meerstad: woensdag 11 mei 11.00-11.40, kantoor Bureau Meerstad

Bijbehorende deelvraag:

1. In hoeverre heeft Bureau Meerstad in hun beleid ten aanzien van de ontwikkeling en inrichting van Meerstad aandacht voor community participatie?

Introductie. Mezelf voorstellen. Welke studie ik doe. Wat die studie inhoud. Uitleg scriptie. Binnen het kader 'communities rond groene ruimte' dit onderwerp gekozen. Meerstad interessant project. Onderzoeksvraag noemen (zie bovenaan pagina). Afgenomen enquête noemen, en wat ik daarin aan bewoners heb gevraagd. Twee punten belangrijk: community en groene ruimte. Bureau Meerstad speelt daarin ook een rol. Ik zou graag meer willen weten over het beleid van BM op het gebied van natuur, en over het contact met bewoners.

Vragen of dhr Leverman zichzelf wil voorstellen en zijn werkzaamheden wil noemen.

Wat doet u als projectmanager precies?

Mijn voornaamste taak is het aansturen van mensen. In principe stuur ik iedereen binnen Bureau Meerstad aan. Ik moet zorgen dat ze hun werk doen. De planologen, communicatiemedewerkers enzovoort.

Hoe lang werkzaam in Meerstad?

Sinds 2009.

Eerdere werkzaamheden?

Daarvoor heb ik in Assen gewerkt, ook als projectmanager. Bij het project Kloosterveen, een nieuwe wijk van Assen.

Geschiedenis/ontstaan Bureau Meerstad. Welke rol speelt Bureau Meerstad binnen het gehele project Meerstad?

Ontstaan van Meerstad. Hoe is men tot het plan gekomen om Meerstad te bouwen/aan te leggen?

De gemeente Groningen merkte dat er drie behoeftes waren, vanwege een tekort aan woningen, beperkte mobiliteit en het ontbreken van een waterbuffer. Daarom werd een plan ontwikkeld met daarin woningbouw, ruimte voor vervoer en een waterbuffer in de vorm van een aangelegd meer.

Wat waren de oorspronkelijke plannen?

In 2005 werd het masterplan Meerstad bekend gemaakt. Hierin stond dat er uiteindelijk 10000 woningen zouden worden gebouwd in Meerstad. De ambitie was en is om het gebied te laten bestaan uit 1/3 woningen, 1/3 water en 1/3 natuur/groen.

Op welke manier zijn de oorspronkelijke plannen voor Meerstad inmiddels gewijzigd? – Waarom?

1/3 woningen, 1/3 water en 1/3 natuur/groen geldt nog steeds. Wat veranderd is, is dat het gebied nu in kleine stukjes wordt aangelegd. Meer gefaseerd, in kleine stapjes. Meerstad wordt nu wijk per wijk aangelegd.

Zoals nu begonnen wordt met de nieuwe wijk Tersluis?

Precies. De eerste wijk, Meeroevers, is nu grotendeels ontwikkeld. Dus nu is het tijd voor Tersluis. Deze verandering is vooral het gevolg van de crisis. Daardoor kon het project niet meer zo grootschalig worden aangepakt.

Hoe is bureau Meerstad ontstaan en wat is haar rol binnen het project?

Oorspronkelijk waren er bij de ontwikkeling van Meerstad 8 partijen betrokken. Maar door de crisis is alleen de gemeente Groningen nog overgebleven, en met de gemeente Groningen Bureau Meerstad, omdat de gemeente enig aandeelhouder is van Bureau Meerstad. Als Bureau Meerstad zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering van de plannen.

Wat is de rol van de gemeentes Groningen en Slochteren binnen dit project?

De gemeente Groningen is de aandeelhouder, en zorgt dus voor het geld. De gemeente Slochteren is tot 1 januari, want vanaf dan hoort Meerstad bij de gemeente Groningen, verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte.

Wat is de reden dat Meerstad binnenkort bij de gemeente Groningen gaat horen? Blijft Meerstad een dorp op zich of wordt het een wijk van Groningen?

Geld. De gemeente Groningen heeft hier het geld voor en op deze manier levert Meerstad ook meer inkomsten voor de gemeente. Meerstad wordt een wijk van Groningen. Groenstedelijk wonen is hierbij het motto.

Het beleid van Bureau Meerstad ten aanzien van de natuur in Meerstad. Hoe wordt de natuur in Meerstad ontwikkeld? Wat zijn precies de plannen?

Het project Meerstad is een combinatie van natuurontwikkeling en bebouwing. De volgende vragen gaan over de ontwikkeling van de natuur.

Wat zijn de plannen voor de ontwikkeling van natuur in Meerstad? Hoe groot, wat voor soort natuur enz.

1/3 deel van Meerstad zal bestaan uit groen/natuur. Dit zal huis, tuin en keuken groen zijn, voornamelijk tussen de huizen. Bijvoorbeeld het groene stuk in het midden hier.

Dat stuk blijft groen?

Ja. Daarnaast komen in de wat wijdere omgeving stukken groen.

Welke instantie neemt de uiteindelijke besluiten ten aanzien van de inrichting van de natuur?

Alles gaat in overleg met de gemeente Groningen. Samen komen we tot besluiten.

Welke partijen/deskundigen hebben een adviserende rol?

Op het gebied van natuur hebben we ecologen die adviseren over bijvoorbeeld de beplanting en dieren.

Wellicht een voorbeeld? Waar moet Meerstad op gaan lijken? Hoe ziet u Meerstad wanneer het af is?

Blauwestad. Qua natuur, niet qua woningbouw. Daar heeft het riet zich mooi ontwikkeld. Dat zouden we hier ook zo willen zien. Verder ook het Zuidlaardermeer en het Paterswoldsemeer. Dit zijn ook goede voorbeelden, met het verschil dat het hier vooral om de huizen gaat. Dat is ook ons voornaamste doel: huizen verkopen. Daarnaast proberen we een mooie woonomgeving te creëren zodat mensen hierheen komen.

NADRUK: Op welke manier is er binnen de ontwikkeling van Meerstad ruimte voor de inbreng van inwoners van Meerstad?

Op welke manier is er binnen de ontwikkeling van Meerstad ruimte voor de inbreng van inwoners van Meerstad? (community participatie)

Bij de ontwikkeling van het park in het midden wordt geluisterd naar de inwoners, wat zij graag willen. Maar verder is er niet echt iets waar inwoners iets over te zeggen hebben. Bewoners kunnen wel met plannen enzo komen, maar wij moeten het uiteindelijk betalen. Dit werkt dus niet. Daarom maken wij plannen en voeren we die uit.

Hadden (op dat moment) toekomstige bewoners, voordat Meerstad ontwikkeld werd, al iets te zeggen over de inrichting van het gebied? Of over hun eigen kavel/de omgeving daarvan?

Nee. Bureau Meerstad en de gemeente Groningen ontwikkelen het gebied. Nieuwe bewoners hebben dat zwart wit gezegd te accepteren. Wij ontwikkelen het gebied en mensen kiezen ervoor om hier in dit gebied te gaan wonen.

Met welke voorstellen of problemen komen inwoners?

Mensen komen vooral met problemen. Vaak kleine problemen zoals loszittende stoeptegels, hondenpoep of hardrijders in de wijk. Vaak blijken het juist de burens, de buurtbewoners te zijn die hier schuldig aan zijn. Soms ook de mensen die klagen. Er zijn ook mensen die komen met de klacht dat ze verwachtten in een stadse wijk terecht te komen, met Cruiff Courts enzo, in plaats van in een natuurgebied.

Past dat binnen de visie die jullie hebben?

Nee. Meerstad is juist geen stadse wijk en dat moet het ook niet worden.

Op welke wijze worden de bewoners specifiek betrokken bij de ontwikkeling en het onderhoud van de natuur?

Laat ik het park in Tjuchem als voorbeeld nemen. Dit park is ontstaan na initiatief van inwoners van Tjuchem. Op dit moment gebeurt zo iets nog niet in Meerstad. Wellicht komt er later meer ruimte voor inwoners om zo iets te doen. Dat ze zelf dingen in die richting gaan doen. Maar nu nog niet omdat de mensen hier nog maar net wonen en het gebied nog in ontwikkeling is.

Hoe worden bewoners geïnformeerd door Bureau Meerstad over de ontwikkeling van Meerstad en andere onderwerpen?

Wij zijn vooral bezig met het verkopen van huizen, daar verspreiden we informatie over. Verder informeren we bewoners over wijkzaken, bijvoorbeeld door middel van een nieuwsbrief. We houden de mensen niet echt op de hoogte van de ontwikkeling van het gebied.

Uit mijn enquête blijkt dat inwoners van Meerstad mee willen denken over de natuur in Meerstad. Meer dan de helft reageert positief op het voorstel om een belangenroep op te richten speciaal gericht op de natuur. En ook een kleine meerderheid geeft aan dat ze best willen meewerken aan het onderhoud van de natuur (snoeien e.d.)

Zijn er bij Bureau Meerstad ook plannen in deze richting?

Nee. Een adviescommissie zou misschien wel wat zijn, dat eerder dan een belangengroep. Bewoners zouden een adviescommissie kunnen vormen en op die manier hun mening inbrengen.

Hoe verloopt het overleg met de gemeentes Groningen en Slochteren en met buurtvereniging Meeroevers?

Eerst ingaan op overleg met gemeentes: Bent u zelf aanwezig? Uw rol daarin?

Het gaat vooral over het beheer. Ja, ik ben zelf aanwezig. Ook hierin is mijn taak het aansturen van mensen.

Hoe vaak?

3 keer per jaar. We doorlopen in dit overleg meerdere stappen, voor er uiteindelijk een besluit wordt genomen. We proberen samen tot een besluit te komen.

Welke onderwerpen worden behandeld? (ook de natuur/groene ruimte?)

Beheer en onderhoud, ook dat van de natuur en groene ruimte

Wie beslist uiteindelijk over wat?

We werken samen. Samen proberen we tot een compromis te komen. Daarbij is het geven en nemen.

Dan ingaan op buurtvereniging:

Wat wordt er met de buurtvereniging overlegd?

We overleggen twee keer per jaar. Daarbij zijn we een soort van meldpunt. We komen er achter welke dingen er leven in de wijk en welke problemen er zijn. Mensen kunnen zowel bij ons als bij de buurtvereniging terecht met klachten. Die worden dan besproken in het overleg.

Waarvoor wordt hun inbreng gebruikt?

Vooral het oplossen van klachten.

Verspreid BM info via buurtvereniging?

Ja via een nieuwsbrief.

Uit mijn enquête is gebleken dat een aantal thema's belangrijk zijn voor de inwoners in de samenwerking tussen BM en buurtvereniging. Inwoners geven aan dat de thema's 'voorzieningen' en 'natuur en groene ruimte' het belangrijkste zijn.

Worden deze onderwerpen behandeld in het overleg met de buurtvereniging?

Ja deze onderwerpen komen aan de orde.

Verder geven bewoners aan zich niet heel betrokken te voelen bij het overleg tussen BM en BV

Vindt u het nodig om deze betrokkenheid te vergroten?

Ja dat vind ik zeker belangrijk. Mensen klagen opzich wel veel. Als ze wat meer betrokken zouden zijn wordt dan misschien minder. Dit leidt tot betere communicatie en misschien wel tot minder klachten.

Afsluitend:

Heeft u nog iets toe te voegen?

Nee

Interview buurtvereniging Meeroevers, woensdag 11 mei 19.30-20.30, Meeroeverslaan 230

Introductie. Mezelf voorstellen. Welke studie ik doe. Wat die studie inhoud. Uitleg scriptie. Binnen het kader 'communities rond groene ruimte' dit onderwerp gekozen. Meerstad interessant project. Onderzoeksvraag noemen. Afgenomen enquête noemen, en wat ik daarin aan bewoners heb gevraagd. Twee punten belangrijk: community/gemeenschap en groene ruimte. Buurtvereniging Meeroevers speelt daarin ook een rol. Ik zou graag meer willen weten over de rol die de buurtvereniging speelt binnen Meerstad en of er binnen de buurtvereniging ook aandacht is voor de ontwikkeling van natuur/groene ruimte.

Vragen of mevrouw Spanjer zichzelf wil voorstellen en haar werkzaamheden binnen de buurvereniging wil noemen.

Wat doet u als secretaris precies?

De e-mails, beheer het adressenbestand. Notulen, agenda's, afspraken maken, vergaderingen enz. Ook ben ik actief in de speeltuincommissie.

Ontstaan en algemene info buurtvereniging Meeroevers

Wanneer is deze buurtvereniging ontstaan?

De buurtvereniging is ongeveer drie jaar geleden opgericht. En ik ben daar gelijk bij betrokken geweest. Vanuit Bureau Meerstad kwam een oproep omdat zij graag een klankbord wilden vanuit de bewoners zodat zij mee konden praten en niet steeds alle bewoners om raad hoefden te vragen maar dat ze een vertegenwoordiging konden benaderen voor leefbaarheidszaken. Daar hebben negen, eigenlijk tien mensen op gereageerd. Toen waren er nog niet zoveel huizen. In totaal iets van 70 huizen. Daar reageerden dus tien mensen op waarvan negen in het bestuur van de buurtvereniging zijn gegaan. Onderhand zijn daar nog vier van over. De rest wordt niet echt omgewisseld, er is dus een leegstroom. Maar er zijn wel altijd veel mensen die actief willen bijdragen aan activiteiten. Om de commitment van het bestuur aan te gaan vinden veel mensen een grote verantwoordelijkheid. Maar mensen zijn wel actief. En de buurtvereniging doet dus de overleggen met Bureau Meerstad. En daar worden dingen aangedragen als: er staat nu een mooie haag rond de speeltuin, maar hij doet het niet erg goed. Hij is laag en er zit geen hek in, dus de kinderen kunnen er doorheen. Dan zegt Bureau Meerstad: goed punt, gaan we wat aan doen. Dat duurt dan even, maar je kunt het in ieder geval ergens kwijt. Dat is heel fijn. Ook houden zij ons op de hoogte van de nieuwe projecten in Meerstad. Dat is ook altijd wel leuk om te horen. Naast het overleg met Bureau Meerstad zijn we als buurtvereniging ook actief in de gemeente geworden. Van de gemeente Slochteren. We zijn nu ook al bezig om de gemeente Groningen te benaderen om te kijken naar subsidies. En naar activiteiten en andere zaken die geregeld moeten worden. We zitten ook in het dorpenoverleg van Slochteren. Het voorzittersoverleg van alle dorpsverenigingen van de dorpen.

Hoeveel leden heeft de buurtvereniging?

Bijna iedereen die hier woont en benaderd is, is lid. Er zijn twee huishoudens die hebben gezegd: van ons hoeft het niet. We vragen ook geen contributie. Dus het lid worden houdt alleen maar in het geven van je e-mailadres. Dat doet iedereen wel. We organiseren ook activiteiten met Koningsdag en met kerst en in de zomer. Daar komt eigenlijk iedereen wel op af.

Uit hoeveel personen bestaat het bestuur en wat zijn de functies?

Vier mensen van de oude garde. Waarvan er een iemand uit gaat. En er is een duo functie. We zijn verder op zoek naar nieuwe mensen en hebben een enthousiast iemand gevonden. Dus zijn zouden we met z'n zes-en-halven zijn zeg maar.

Rol buurtvereniging

Welke taken heeft de buurtvereniging?

Dat zit een beetje op een kantelpunt. Er was eerste het overleg met Bureau Meerstad en dan de buurt vertegenwoordigen. Maar de buurt wordt steeds groter. En Bureau Meerstad is ook een stuk georganiseerder. Dus bijvoorbeeld als het water niet wegloopt of als er een stoeptegels losligt, daarvoor is nu wijkzaken ingesteld. Die kun je direct benaderen. Voor de grote dingen, zoals een hek of een haag, daar hebben we het overleg met Bureau Meerstad voor. Ook zie je dat een straat zich soms verenigt als ze tegen een probleem aanlopen. Samen gaan ze dan naar Bureau Meerstad toe. Dat is wel mooi.

Welke activiteiten organiseert de buurtvereniging?

We organiseren activiteiten. Dat vinden veel mensen leuk.

Doen er veel mensen mee aan de activiteiten?

Ja. Voor de kinderactiviteiten, daar komen veel kinderen. Op de kerstborrel komen veel nieuwe mensen af. Dat is een leuk welkom. Op het zomerfeest komen veel mensen af, ook veel nieuwe. Ook zie je nu dat mensen zelf feesten en barbecues organiseren, bijvoorbeeld de mensen die tegelijkertijd hun huis hebben gekregen. Daar is de buurtvereniging niet voor nodig.

Willen mensen meehelpen met organiseren?

Ja. Het is wel lastig om iemand te vinden die de kar wil trekken. Want als dat niet lukt gebeurt er ook niets. Dus we hebben bijvoorbeeld ook een dorpsfeest in Harkstede. Dan vragen we of mensen dat leuk vinden. Zo niet, dan doen we gewoon niet mee. Bij een activiteit, op de dag zelf zijn er altijd genoeg mensen die mee willen helpen.

Uit mijn enquête is gebleken dat een aantal thema's belangrijk zijn voor de inwoners in de samenwerking tussen BM en buurtvereniging. Inwoners geven aan dat de thema's 'voorzieningen' en 'natuur en groene ruimte' het belangrijkste zijn. De bebouwing en het bevorderen van de onderlinge verbondenheid zijn voor de bewoners minder belangrijke onderwerpen in het overleg tussen Bureau Meerstad en de buurtvereniging.

Zijn dit de thema's die worden behandeld bij vergaderingen met BM en gemeentes?

Onderlinge verbondenheid inderdaad niet. Natuur en groene ruimte zeker. Voorzieningen ook wel, maar niet echt bij Bureau Meerstad. Daarover gaat het vaak bij het overleg met de gemeente Slochteren. Want de gem. Slochteren sluit ook aan bij ons overleg met Bureau Meerstad. Een voorbeeld is de brievenbus. Daar hebben we het tijdens het overleg over gehad. Nu we genoeg inwoners hebben is die er gekomen. Net zoals een bus. Dat gaat ook per aantal inwoners. Verder het fietspad naar Engelbert. Dat is er gekomen. Engelbert en Middelbert waren daar al mee bezig en nu is het pad er dus gekomen. Daar zijn we heel blij mee. Verder zijn we bezig met een fietspad naar de Hoofdweg, aan deze kant. Richting de Sontweg. Nu moet je twee keer oversteken. Als die aan deze kant komt hoeft dat maar een keer. Dat is veiliger. Dit is nu een speerpunt.

Hoe zit het met het openbaar vervoer in Meerstad?

Er is een belbus. Maar die komt ook wel eens niet als je belt. En hij gaat naar Lewenborg. Dat schiet dus niet echt op. Veel mensen vinden dus dat die belbus niet veel zin heeft. Er wordt dus ook niet veel gebruik van gemaakt.

Er is verder geen busroute die hier langs gaat. En we hebben nog niet genoeg inwoners om daar aanspraak op te maken. En zelf vind ik het wel logisch, want hoeveel mensen gaan hier nou gebruik maken van de bus? Bijna iedereen heeft twee auto's en verder doen veel mensen veel op de fiets.

Waar gaan de vergaderingen van de buurtvereniging zelf over?

Lopende zaken. Over activiteiten die georganiseerd gaan worden. We hebben een communicatiecommissie die maakt de nieuwsbrief. Die onderhouden ook de website. En we hebben een verkeerscommissie. Die zijn druk bezig met de verkeersveiligheid. Want er gaat hier over de weg waar je 30 mag ook bouwverkeer overheen. En die rijden niet altijd 30. Dat is soms wel gevaarlijk met al die kinderen hier. Dan hebben we een activiteitencommissie. Maar eigenlijk op dit moment niet omdat er niemand van het bestuur in zit. Toch worden er nog wel activiteiten georganiseerd, maar dan eenmalig door iemand. En de speeltuincommissie. Als er een nieuwe speeltuin wordt ingericht dan mogen bewoners daarover meedenken. Dat hebben we hiervoor gedaan. Eerst hebben we een groot speeltoestel uitgezocht maar daar waren de mensen die hier wonen en niet in de speeltuincommissie zitten niet heel erg blij mee. Dus is er een kleinere gekomen. Dat is natuurlijk ook prima. Maar nu zijn er weer andere mensen ongelukkig omdat dit niet voor hun oudere kinderen geschikt is. Dus zo is nooit iemand tevreden.

Verder geven bewoners aan zich niet heel betrokken te voelen bij het overleg tussen BM en BV. Met uitzondering van enkele actieve leden van de buurtvereniging geeft de meerderheid van de respondenten aan zich weinig betrokken te voelen bij het overleg.

Opereert u als bestuur volledig zelfstandig in het overleg tussen BM en de BV, of is het bestuur de woordvoerder van de leden?

Als woordvoerder van de leden. Want in het overleg met Bureau Meerstad zitten meer mensen dan in het bestuur van de buurtvereniging. We proberen van elke vlek die wordt opgeleverd een iemand bij het overleg te krijgen, zodat die namens die bewoners spreekt.

Als u het wenselijk vindt dat de betrokkenheid van de bewoners bij het overleg tussen BM en BV vergroot wordt, op welke wijze zou het dan kunnen?

Ik zou het wel leuk vinden als mensen wat meer betrokken zouden zijn. Maar het is lastig om die betrokkenheid te vergroten want het zit in je of niet. Ik had het wel verwacht dat het groter zou zijn want van de eerste huizen die er stonden waren er al tien mensen die mee wouden denken. Dus waarschijnlijk is het zo dat de eerste mensen die er komen te wonen meer de drang hebben om mee te doen dan mensen die er later komen wonen. Ik denk dat dat wel samenhangt.

Natuur in Meerstad

Waarom bent u in Meerstad gaan wonen?

Dichtbij de stad, maar wel een dorp.

Is dat voor veel mensen de reden geweest om hier te gaan wonen?

Ja, dat is voor veel mensen de reden.

Wat vindt u zelf van de natuur in Meerstad – op dit moment, in de toekomst

Ik vind dat het nu mooi opkomt. Naast het volgende blok is een parkje. Daar kom ik nog niet zoveel, maar het is wel heel leuk. Leuk voor kinderen om te spelen.

Als je net in een bos bent geweest is het hier heel leeg. De bomen zijn hier nog niet zo groot. Wel hebben we drie jaar geleden een 1000 boomplantdag gehad. Toen hebben we allemaal een boom gekregen van Meerstad. Dat is gewoon heel positief en heel leuk. Verder zag ik dat daar verderop nu ook een parkje is aangelegd. Een klein watertje in ieder geval. Dat is leuk. En ze zijn heel mooi bezig met het gebied rond de uitkijktoren. Die Galloway runderen staan er nu. Dat is echt heel mooi om doorheen te wandelen. Verder wordt de roeibaan nu bij het meer getrokken.

En het meer natuurlijk. Die was al mooi maar wordt nu steeds mooier. Het is leuk om met een bootje te varen. Het is mooi en wijds, open. Dat moet je natuurlijk wel van houden.

Hebben de inwoners bepaalde ideeën over de inrichting van Meerstad?

Maakt ze niet veel uit. Mensen willen nu vooral weten waar bijvoorbeeld het speeltoestel dat hier stond nu staat. Ze maken zich eigenlijk alleen maar druk om wat ze kennen. En de mensen die dat wel interessant vinden die zitten in het bestuur. Die kunnen overleggen met Bureau Meerstad. Er zullen wel meer mensen zijn die dat interessant vinden, maar er zijn niet veel mensen die de bestemmingsplannen inzien en er inspraak in willen hebben.

Ik heb gemerkt dat de inwoners van Meerstad heel enthousiast zijn. Ik heb dan ook meer reacties dan verwacht gekregen en merk ook aan bijv. de facebookpagina dat mensen veel contact met elkaar hebben.

Die Facebookpagina, prikbord Meerstad, bestaat naast de buurtvereniging. Dat heeft verder niet veel met de buurtvereniging te maken, maar is wel heel actief, dat is heel goed. We zijn er als buurtvereniging dus ook actief in aan het worden.

In de enquête geven inwoners verder aan dat ze willen meemerken/meedenken aan natuurontwikkeling/ onderhoud van natuur
Komt dit overeen met wat u hoort van inwoners?

Ja er wordt geregeld via het prikbord een zwerfvuil opruimactie georganiseerd. Mensen zijn daar actief in. Veel mensen helpen mee. Het onderhouden van de speeltuin wordt door de mensen zelf gedaan. Het veld hiernaast, dat wordt nu gebruikt als speelveld, illegaal eigenlijk, maar het wordt gedoogd, dus daar zijn nu ook mensen actief in omdat te regelen. Mensen doen vooral dingen waar ze zelf profijt van hebben.

Zou de buurtvereniging een grotere rol kunnen en willen spelen op het gebied van natuur/groene ruimte?

Bijv. praktisch; het organiseren van een dag waarop onderhoud wordt gepleegd; snoeien, maaien enz. of juist meer beleidsmatig; bezig zijn met de inrichting van het gebied. Welke type natuur waar? Gras, bomen enz..

Mensen willen dat wel. Wat als je mensen vraagt of ze willen helpen hier een hek neer te zetten dan zijn er direct veel mensen die dat wel willen doen. Als er echt een specifieke activiteit is dan lukt het altijd wel om mensen te vinden die mee willen helpen. In dit opzicht zijn mensen wel heel actief.

Overleg met Bureau Meerstad en Gemeentes Groningen en Slochteren

Eerst ingaan op overleg met BM en gemeentes: Bent u zelf aanwezig? Uw rol daarin?

Ja. De buurtvereniging houdt de vergaderingen en Bureau Meerstad is daar te gast. Al voelt dat niet zo want we zitten altijd bij Bureau Meerstad. Het is gewoon een samenwerking.

Wij maken de agenda. Dragen punten aan die we graag willen bespreken. Bureau Meerstad wil die punten graag van tevoren horen zodat ze tijdens de vergadering antwoord kunnen geven.

Omdat meerdere verschillende mensen eigenaar zijn van de grond is het soms lastig om dingen te besluiten. Daarom moet er veel overlegd worden. En we zitten ook niet altijd met de personen aan tafel die beslisbevoegdheid hebben. Dus in dat opzicht geven we dingen mee en koppelen ze later terug. Omdat we nu nog maar twee keer per jaar overleg hebben heb ik ook wel vaak telefonisch contact over lopende zaken. Dat is dan met Sandra van der Schans. Zij is communicatiemedewerker. Dus de rol van de buurtvereniging is het aandragen van agendapunten.

Welke info krijgt u van BM? Waarover gaat het overleg?

Ja, zij geven antwoord op onze vragen en nemen dingen mee. Ook geven ze altijd een update over Meerstad en hoe het gaat met de woningverkoop. Dat vinden wij natuurlijk ook leuk en vinden zij leuk om te vertellen.

Bent u als buurtvereniging ook aanwezig bij het overleg met de gemeentes?

De gemeentes sluiten bij het overleg met Bureau Meerstad aan. Slochteren heeft dat tot nu toe gedaan. Bij het volgende overleg nodigen we de gemeente Groningen uit. Ook voeren we overleg met de voorzitters van dorpen in Slochteren en zijn we dus bezig met het opzetten van het overleg met de gemeente Groningen. Er is een coordinator wijken oost, daar gaat Meerstad waarschijnlijk onder vallen. We blijven trouwens wel een apart dorp.

Noemen:

Daarnaast zijn vertegenwoordigers van het bestuur aanwezig bij verschillende overleggen zoals de klankbordgroep van de gemeente Slochteren en het platform regionaal-economische ontwikkeling Centraal-Groningen.

Wat houdt dit precies in en wat is hierin de rol van de buurtvereniging?

Dat is een goeie vraag. Dat is een groep die meedenkt over Meerstad. Ik weet eigenlijk niet zo goed wie daar in zitten. Volgens mij mensen uit omliggende dorpen en uit de stad. Volgens mij leidt Bureau Meerstad dat. Maar ik ben er zelf nooit geweest, die ik weet niet wat het precies is. Maar in ieder geval werden daar de ontwikkelingen rond Meerstad verteld en kon je ook meedenken over toekomstige dingen.

Komt er in de nieuwe wijk Tersluis ook een buurtvereniging?

Weet ik niet. Maar ik denk het wel. We hebben besloten dat we in Meeroevers blijven. Dat is groot zat. Tersluis wordt ook echt een nieuwe wijk. Dus daar gaan andere dingen spelen en leven. Ik denk dat Bureau Meerstad daar ook weer een brief heen stuurt over het opzetten van een klankbordgroep.

Over platform reg-eco ontw c-gron:

Dat is er inderdaad. Er wordt geen overleg meer mee gevoerd want de twee mensen die dit overleg deden en het overleg met de klankbordgroep zijn gestopt met het bestuur. Maar ik heb ook nooit een vraag gehoord of ik of een van de andere bestuursleden daar heen wil gaan. Dus volgens mij zijn die overleggen al heel lang niet meer geweest. Die overleggen zijn niet periodiek.

Tot slot, aanvullingen enz..

Nee dit was het wel

3. Uitnodigingen

**rijksuniversiteit
groningen**

**faculteit ruimtelijke
wetenschappen**

Beste inwoners van Meerstad,

Mijn naam is Robert Boneschansker en ik ben derdejaars student Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op dit moment ben ik bezig met het schrijven van mijn scriptie die gaat over de waardering van de natuur en groene ruimte in Meerstad en over de rol die bewoners van Meerstad mogelijk kunnen spelen in de ontwikkeling van die natuur en groene ruimte. Door het invullen van deze enquête draagt u bij aan mijn onderzoek en mogelijk ook aan nieuwe plannen die op basis van dit onderzoek worden gemaakt.

De enquête is bedoeld voor alle inwoners van Meerstad van 18 jaar en ouder en is in te vullen op uw computer, laptop, tablet of smartphone en neemt ongeveer 7 minuten in beslag.

U gaat naar de enquête via onderstaande link:

<https://www.surveio.com/survey/d/A6K2S0H0K6I5H4T7J>

Deze link is ook te vinden op de Facebookpagina van buurtvereniging Meeroevers en op de Facebookpagina 'Prikbord Meerstad'.

Heeft u vragen en/of opmerkingen? Stuur dan een mail naar: rboneschansker@home.nl

Alvast hartelijk bedankt voor uw medewerking,

Met vriendelijke groet,

Robert Boneschansker

MAIL

Beste inwoners van Meerstad,

Mijn naam is Robert Boneschansker en ik ben derdejaars student Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op dit moment ben ik bezig met het schrijven van mijn scriptie die gaat over de waardering van de natuur en groene ruimte in Meerstad en over de rol die bewoners van Meerstad mogelijk kunnen spelen in de ontwikkeling van die natuur en groene ruimte. Door het invullen van deze enquête draagt u bij aan mijn onderzoek en mogelijk ook aan nieuwe plannen die op basis van dit onderzoek worden gemaakt.

De enquête is bedoeld voor alle inwoners van Meerstad van 18 jaar en ouder en is in te vullen op uw computer, laptop, tablet of smartphone en neemt ongeveer 7 minuten in beslag.

U gaat naar de enquête via onderstaande link:

<https://www.surveio.com/survey/d/A6K2S0H0K6I5H4T7J>

Heeft u vragen en/of opmerkingen? Stuur dan een mail naar: rboneschansker@home.nl

Alvast hartelijk bedankt voor uw medewerking,

Met vriendelijke groet,

Robert Boneschansker

FACEBOOK

Beste inwoners van Meerstad,

Mijn naam is Robert Boneschansker en ik ben derdejaars student Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op dit moment ben ik bezig met het schrijven van mijn scriptie die gaat over de waardering van de natuur en groene ruimte in Meerstad en over de rol die bewoners van Meerstad mogelijk kunnen spelen in de ontwikkeling van die natuur en groene ruimte. Door het invullen van deze enquête draagt u bij aan mijn onderzoek en mogelijk ook aan nieuwe plannen die op basis van dit onderzoek worden gemaakt.

De enquête is bedoeld voor alle inwoners van Meerstad van 18 jaar en ouder en is in te vullen op uw computer, laptop, tablet of smartphone en neemt ongeveer 7 minuten in beslag.

U gaat naar de enquête via onderstaande link:

<https://www.surveio.com/survey/d/A6K2S0H0K6I5H4T7J>

Heeft u vragen en/of opmerkingen? Stuur dan een mail naar: rboneschansker@home.nl

Alvast hartelijk bedankt voor uw medewerking,

Met vriendelijke groet,

Robert Boneschansker

Bericht facebook herinnering:

Beste inwoners van Meerstad,

Vorige week donderdag, 7 april, heb ik op deze pagina een link geplaatst naar de enquête die bij mijn onderzoek naar Meerstad hoort. Inmiddels is de enquête al meer dan 50 keer ingevuld. Hartelijk dank daarvoor! Om de betrouwbaarheid van mijn onderzoek te vergroten wil ik de inwoners van Meerstad (van 18 jaar en ouder) die de enquête nog niet hebben ingevuld vragen om hem alsnog in te vullen. Dit kunt u doen via onderstaande link: <https://www.surveio.com/survey/d/A6K2S0H0K6I5H4T7J>. De enquête kan worden ingevuld op uw computer, laptop, tablet of smartphone.

Alvast bedankt!

4. Enquête

Onderzoek Meerstad

Hartelijk dank dat u de moeite neemt om deze enquête in te vullen! Deze enquête is anoniem. Wel kunt u uw e-mailadres achterlaten om de resultaten van het onderzoek te ontvangen. Er zal vertrouwelijk met de gegevens van de ingevulde enquêtes worden omgegaan.

De enquête bestaat uit 16 vragen, het invullen duurt ongeveer 7 minuten

Toelichting bij de vragen:

Alle vragen over woonomgeving, natuur, natuurontwikkeling en natuurbeheer hebben betrekking op Meerstad voor zover het op dit moment ontwikkeld is. Dit gebied is aangegeven op de kaart bij vraag 1. Dit betekent dat de vragen niet gaan over de wijdere omgeving of de provincie.

1. Hieronder ziet u een kaart van Meerstad. Wat was voor u de belangrijkste reden om naar Meerstad te verhuizen?

- De woning
- De (natuurlijke) omgeving
- Werk
- Dichtbij familie/vrienden
- Anders, namelijk.....

2. Hoe aantrekkelijk vindt u de natuur in uw woonomgeving?

- Zeer aantrekkelijk Aantrekkelijk Neutraal Onaantrekkelijk Zeer onaantrekkelijk

3. Welk type natuur of groene ruimte (in Meerstad) waardeert u het meest/vindt u het meest aantrekkelijk? (u kunt maximaal twee aankruisen)

(Open) Water

Bos

(Open) Groene ruimte

Landbouwgebieden

4. De volgende vraag gaat over de situatie dat Meerstad helemaal af is en er ongeveer zo uitziet als op onderstaande kaart. Meerstad zal dan anders zijn; meer woningen, meer natuur, meer water, meer watersporters en meer toeristen. Hoe denkt u dat u de woonomgeving dan zult waarderen?

Zeer aantrekkelijk Aantrekkelijk Neutraal Onaantrekkelijk Zeer onaantrekkelijk

5. Kunt u een toelichting geven op uw antwoord op bovenstaande vraag?

6. Hoe belangrijk vindt u het dat bewoners van Meerstad kunnen meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte in Meerstad?

- Zeer belangrijk
- Belangrijk
- Neutraal
- Onbelangrijk
- Zeer onbelangrijk

7. Wilt u zelf actief meedenken en meebeslissen over de inrichting van de natuur en groene ruimte in Meerstad?

- Ja
- Nee
- Weet ik (nog) niet

Er zijn verschillende manieren om als bewoners van Meerstad invloed uit te oefenen op de ontwikkeling en inrichting van de natuurlijke omgeving.

De onderstaande vragen gaan over:

- De buurtvereniging
- Een belangengroep

8. Bent u lid van de buurtvereniging Meeroevers?

- Ja
- Nee
- Nee, maar dat ben ik wel van plan

9. Hoe actief bent u betrokken bij buurtvereniging Meeroevers?

- Behoorlijk actief; ik zit in het bestuur of organiseer wel eens activiteiten
- Een beetje actief; ik doe mee aan activiteiten
- Ik ben niet actief betrokken
- Niet van toepassing

Bureau Meerstad (verantwoordelijk voor de aanleg en ontwikkeling van Meerstad) betreft buurtvereniging Meeroevers bij de ontwikkeling van Meerstad.

10. In de samenwerking tussen Bureau Meerstad en buurtvereniging Meeroevers kunnen verschillende thema's aan de orde komen. Welke thema's zijn voor u het belangrijkste? Schuif onderstaande thema's in volgorde van meest naar minst belangrijk.

- De bebouwing (het aantal woningen en de locatie van nieuwe woningen)
- Ontwikkeling van natuur en groene ruimte
- De voorzieningen (onderwijs, parkeergelegenheid, sport, openbaar vervoer e.d.)
- Bevorderen van de onderlinge verbondenheid

11. In hoeverre voelt u zich betrokken bij het overleg tussen Bureau Meerstad en buurtvereniging Meeroevers?

- Zeer betrokken
- Enigszins betrokken
- Neutraal
- Weinig betrokken
- Niet betrokken

Meerstad bestaat (straks) voor ongeveer tweederde deel uit natuur. Op sommige plaatsen in Nederland zijn er belangengroepen opgericht die zich speciaal bezighouden met de ontwikkeling en het behoud van natuur. Zij proberen invloed uit te oefenen op de besluiten die door de gemeente of provincie genomen worden.

12. Vindt u dat er een belangengroep moet komen die zich speciaal bezighoudt met de ontwikkeling en het onderhoud van de natuur in Meerstad?

- Ja
- Nee
- Geen mening

13. Bent u bereid om zelf deel uit te maken van een belangengroep die zich speciaal bezighoudt met de natuur in Meerstad?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

De volgende vraag gaat over het werk dat gedaan moet worden om de natuur en groene ruimte in Meerstad te onderhouden.

14. Wilt u meewerken aan onderhoudswerkzaamheden aan de natuur en groene ruimte Meerstad? U kunt hierbij denken aan snoeien, maaien, aanbrengen van afrastering, schoonmaken e.d.

- Ja, ik zou wel willen meewerken aan het onderhoud van de natuur in Meerstad
- Nee, ik wil daar niet aan meewerken

Tot slot nog twee algemene vragen

15. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

16. Wat is uw leeftijd?

- 18-30
- 31-45
- 46-60
- Ouder dan 60

17. Vul hier uw e-mailadres in als u de uitkomsten van dit onderzoek graag wilt ontvangen